

PILOTAŻ DEBATY PODWÓRKOWEJ

Data i miejsce pilotażu: 17.03, Krąg. Klub Osiedlowy Pałacu Kultury Zagłębia ul. Ludowa 19A.

Czas trwania pilotażu: 17:30-20:00

Orientacyjna liczba osób, które wzięły udział w konsultacjach: 17 uczestników.

W ramach debaty uczestnicy brali udział w trzech ćwiczeniach:

- praca w grupach: każda z grup otrzymała te **same 4 pytania dotyczące śródmieścia Dąbrowy Górniczej** – w przeszłości, teraźniejszości i pożądanej przyszłości:
 - *Czy zdarza się Wam przyjeżdżać do śródmieścia Dąbrowy Górniczej? Jeśli tak – w jakim celu? Jeśli nie – dlaczego?*
 - *Czy kiedyś przyjeżdżaliście/przyjeżdżałyście do centrum z innych powodów? Co się zmieniło w tej kwestii?*
 - *W jaki sposób chciał(a)byś tu spędzać czas (a teraz tego brakuje)?*
 - *Co jest do tego potrzebne (infrastruktura, usługi, inne)?*

Mieszkańcy mieli za zadanie wspólnie omówić te pytania, zapisać odpowiedzi na kartkach a następnie zaprezentować je na forum

- praca w grupach: **na mapie śródmieścia Dąbrowy mieszkańcy zaznaczali dwa typy miejsc/obiektów miejskich:** zielonym post-item te, które są dla nich ważne, ciekawe, lubiane a czerwonym te, których brakuje – a więc są propozycją zmiany, wprowadzenia nowego rozwiązania. Każde z miejsc zaznaczonych na mapie otrzymało numer i zostało przez nich opisane na legendzie obok
- **warsztat projektowy**, którego celem było zaproszenie mieszkańców do wspólnego lub indywidualnego projektowania rozwiązań dla śródmieścia Dąbrowy Górniczej

Ćwiczenie 1.

1. Czy spędzacie czas w śródmieściu Dąbrowy Górniczej?

Odpowiedzi mieszkańców były tutaj niejednoznaczne. **Uczestnicy zgadzali się co od tego, że w centrum Dąbrowy Górniczej znajdują się takie miejsca, z których korzystają - lub które odwiedzają - prawie wszyscy dąbrowianie.** Należą do nich:

- park Hallera (i park Zielona, choć ten znajduje się poza granicami POR Śródmieście)
- ważnym powodem odwiedzania śródmieścia imprezy kulturalne (koncerty, kino), przede wszystkim organizowane przez Pałac Kultury Zagłębia. Pojawiła się jednak uwaga, że kino prowadzone przez PKZ jest zbyt mało wypromowane a godziny seansów niedostosowane do potrzeb np. ludzi młodych (brak repertuaru w godzinach wieczornych)

- wydarzenia sportowe (hala sportowa, aqua park Nemo)
- Centrum Handlowe Pogoria – miejsce zakupów ale również siedziba kina Helios
- Banki znajdujące się na ul. 3 Maja
- Plac Wolności jako miejsce spotkań (również motocyklistów), wymiany poglądów, wspólnych akcji społecznych
- odbywający się cyklicznie Pchli targ / targ staroci

Z drugiej strony, istnieje szereg deficytów, dostrzeganych również przez znakomitą większość uczestników debaty, z powodu których spędzanie czasu w śródmieściu nie jest wystarczająco atrakcyjne. Do najważniejszych należą:

- Brak różnorodnych miejsc spotkań takich jak kawiarnie, restauracje
- Brak poczucia bezpieczeństwa, *dlatego życie przeniosło się do CH Pogoria, gdzie jest kolorowo, bezpiecznie* – jak zauważył jeden z mieszkańców
- Deficyt ławek w Parku Hallera (dlatego niektórzy uczestnicy debaty raczej spędzają czas w Parku Zielona, gdzie panuje cisza i spokój)
- Niska jakość przestrzeni architektonicznej albo innymi słowy: *Bo po prostu jest brzydko. Halaśliwie brzydko*
- „Rzeka” samochodów przebiegająca przez środek miasta
- Brak bezpłatnych parkingów

2. Czy kiedyś przyjeżdżaliście do Dąbrowy Górniczej z innych powodów?

To, co przede wszystkim uległo zmianie, to **miejsce i sposób robienia zakupów**. Kiedyś mieszkańcy odwiedzali ul. 3 Maja, aby skorzystać z oferty lokalnych, małych sklepów. Sklepy te nie wytrzymały jednak konkurencji z nowopowstałym CH Pogoria, co – jak podkreślił jeden z uczestników – nie jest w obecnych czasach niczym zaskakującym:

Tak się dzieje na całym świecie i my tego nie zmienimy, dzisiaj automatycznie jest centrum handlowe i wszyscy mówimy o małych sklepikach, ale jak wyjdziemy stąd, wsiądziemy w samochód, będziemy gdzieś jechać, podejrzewam, że każdy z nas pojedzie do Pogorii, a nie do małego sklepiku na 3-go maja. Albo do Kauflandu czy innego centrum handlowego. Chyba że mały jakiś sklepik, pojedziemy do niego, bo potrzebujemy jakąś rzecz, a wiemy, że nie wiem, jest butik z włoską galanterią i chcemy kupić jakiś prezent, to mamy już jakiś upatrzone i tam pojedziemy. W innym celu na 3-go maja nie pojedziemy.

Miejscem, w którym jak w soczewce można zaobserwować powyższe zmiany jest wspomniana już ul. 3 Maja. Kiedyś była one ulicą „pełną życia” - spotkań, spędzania wolnego czasu, „wychodzenia na miasto”, załatwiania spraw. Obecnie parkują na niej samochody a większość lokali została zajęta przez banki.

Drugą istotną funkcją centrum była **funkcja administracyjna**. To w śródmieściu znajdował się urząd miejski oraz sąd. Teraz budynki te zmieniły swoją lokalizację.

W śródmieściu Dąbrowy Górniczej miały swoją lokalizację małe kina (np. Ars, Bajka), tu odbywały się też jarmarki. Nie wolno też zapomnieć, że było to w dużej mierze miejsce pracy – to tutaj działała Dąbrowska Fabryka Obrabiarek, obecnie zamknięta, w oczekiwaniu na zmiany wraz z rozwojem projektu „Fabryka Pełna Życia”.

Jeden z komentarzy wygłoszonych w trakcie dyskusji wyrażał natomiast wątpliwość, **czy Dąbrowa Górnicza kiedykolwiek miała swoje centrum** - nawet jeśli niektóre ze śródmiejskich ulic przejawiały w przeszłości więcej życia, niż obecnie:

*Ja bym się odniósł do tego, że cały czas mówimy, że tu ktoś popełnił takie błędy czy inne, bo w centrum zrobiono to. **Nikt nic nie zrobił, bo my nigdy centrum nie mieliśmy, takie są fakty. Dąbrowa Górnicza nigdy nie miała centrum, które miało funkcje centrotwórcze, czyli skupiałyby ludzi, nawet ten PKZ. (...) W centrum nie było czegoś, co by powodowało, że się zatrzymasz, spędzisz przez chwilę czas, wyjdiesz wcześniej na pociąg... nie było funkcji centrotwórczej, czyli czegoś, co skłania mnie do przysiądnięcia w tym czy tym miejscu, jakkolwiek nie po polsku to zabrzmiało.***

Nie wszyscy uczestnicy zgodzili się z powyższym stanowiskiem. Niemniej, pokazuje ono że mieszkańcy dostrzegają wieloletnie zaniedbania w śródmieściu.

3. W jaki sposób chcielibyście spędzać tu czas?

Najważniejszym postulatem uczestników jest stworzenie **miejsc umożliwiających spotkanie ze znajomymi** - kawiarni, restauracji, pubów, klubokawiarni. Uczestnicy podkreślali, że powinny one być różnorodne i dostępne dla wszystkich w zależności od indywidualnych potrzeb i wieku. **Mieszkańcy marzą o gastronomii na wolnym powietrzu, przeznaczonej zarówno do dłuższego pobytu, na wysokim poziomie jak i do szybkiej obsługi. To, czego brakuje Dąbrowie Górniczej, to również życie nocne: przede wszystkim nie może być ograniczeń czasowych, że godzina 22 zamykamy na klucz. To musi żyć. Zależnie od potrzeb, tak. Bo każdego z nas oczekiwania są inne.**

Wraz z marzeniem o życiu nocnym, **pojawiła się również potrzeba utworzenia tzw. „wolnej sceny”** dla młodych dąbrowskich artystów, np. muzyków, aby mieli takie miejsce, w którym mogą zaprezentować swój talent.

Po drugie, mieszkańcy **chcą takiego śródmieścia, którego przestrzeń jest przyjazna i estetyczna**, która zachęca do aktywnej rozrywki jak również odpoczynku na terenach zielonych (ławki w parku). Ponadto, niech to nowe centrum w jakiś sposób **nawiązuje do przemysłowej historii miasta**, poprzez np. plenerowe wystawy nieużywanych już sprzętów fabrycznych.

Kilkukrotnie pojawił się również postulat utworzenia „dąbrowskich sukiennic” – takiego miejsca, w którym można **skorzystać z usług rzemieślniczych** (szewca, krawca, zegarmistrza), gdzie znajduje się **punkt informacji turystycznej** czy też **lokal do spotkań dla organizacji pozarządowych**

Uczestnicy chcieliby również, aby w śródmieściu Dąbrowy Górniczej powstało **kino studyjne**, które wyróżniałyby miasto dla tle Zagłębia czy Śląska:

które miałyby swój styl, nawet swój klimat, które nawiązywałyby do starych czasów, myślę, że jeżeli miałyby fajny repertuar, fajnie byłoby zrobione. Myślę, że każdy z nas czy ze Śląska, Zagłębia czy zewnątrz, przyjechałby do tego kina, jeśli miałoby odpowiednią promocję, odpowiednio urządzone to coś, coś takiego, co będzie magnesem, co będzie nas odróżniało

W trakcie debaty pojawiło się również kilka **wizji/pomysłów na zagospodarowanie terenu b. fabryki obrabiarek**. Jednym z nich jest utworzenie tam akademika (dedykowanego głównie studentom WSB). Jak podkreślali uczestnicy, skoro przestrzeń fabryki miałyby tętnić życiem również nocą, wydaje się, że jest to idealna grupa mieszkańców.

Drugi pomysł to raczej **rozważania na temat zadaszenia terenu DEFUM**. Tutaj zdania były podzielone: niektórzy uważali, że odpowiedni dach i oświetlenie nada miejscu klimat, przywoła wspomnienia z przeszłości, da poczucie bezpieczeństwa i ochrony przed warunkami atmosferycznymi. Inni podkreślali, że zamknięcie przestrzeni zrodzi efekt przytłoczenia i pozbawi świeżego powietrza.

4. Co jest do tego potrzebne?

Aby zrealizować powyższe pomysły należy – zdaniem debatujących – **przede wszystkim ograniczyć ruch samochodowy**. Wśród pomysłów znalazły się zarówno „wyniesienie” drogi poza centrum miasta jak i puszczenie samochodów podziemnym tunelem.

Konieczna jest również spójna, **przyjazna infrastruktura jak i sprawna komunikacja publiczna**. To bardzo ważne, aby przejście od dworca PKZ przez teren b. fabryki DEFUM, PKZ aż po Park Hallera były proste, przyjemny, dostępny dla wszystkich (bez barier architektonicznych).

Uczestnicy podkreślali również konieczność „**poszanowania tkanki historycznej**” jak i **spójne, skuteczne zagospodarowanie przestrzeni poprzez dobry, wspólny projekt, odpowiednie fundusze oraz promocję**.

Ćwiczenie 2. (mapa śródmieścia Dąbrowy Górniczej)

Wśród ważnych miejsc wskazanych przez mieszkańców na mapie Dąbrowy Górniczej znalazły się **instytucje kultury** (PKZ wraz z Placem Wolności, Muzeum Szttygarka, Kino Ars, Młodzieżowy Ośrodek Pracy Twórczej), **obiekty sportowe** (MKS, park wodny Nemo), **miejsca służące rekreacji i odpoczynkowi** (park w okolicach Szttygarki, Park Hallera, Cafe Kamienica na ul. 3 Maja) oraz **budynki**

administracyjne/należące do urzędu miasta (CAO, Urząd Miejski, Sąd). Stałym elementem miasta są – i powinny być - **dworzec PKP** (choć należy przywrócić mu świetność i przywrócić funkcję komunikacyjną), **CH Pogoria** (*mimo wszystko nie będziemy tego wysadzać w powietrze, jednak doszliśmy do wniosku, że jest już i spełnia swoje funkcje. Po otwarciu Pogorii Dąbrowa jednak odżyła, bo było fatalnie*) oraz **Wyższa Szkoła Biznesu**.

Mieszkańcy pragną jednak, aby **miasto położyło większy nacisk na promocję Szttygarki** (zarówno muzeum jak i parku) a samo miejsce stało się *bardziej interdyscyplinarne i atrakcyjne*. **Młodzieżowy ośrodek pracy twórczej** to drugie miejsce, zasługujące na większą uwagę i większe wsparcie. Dogodnie zlokalizowane (na trasie do Szttygarki) *jest kopalnią fenomenalnych pomysłów i aktywności jeżeli chodzi o dzieci. Pojawił się pomysł, to nie jest pomysł nowy, zresztą zapożyczony, przeniesienia MOPT-u do Szttygarki. Do pawilonu numer 5. Oni się już nie mieszczą w tym miejscu, a to jest coś niesamowitego, co się tam dzieje..*

Najważniejsze zmiany proponowane przez mieszkańców to:

- **Budowa tunelu bądź obwodnicy** (aby wyprowadzić samochody z centrum)
- **Wprowadzenie zakazu ruchu na ul. 3-go Maja**. Wraz z zakazem musi jednak zostać wprowadzone alternatywne rozwiązanie dla ruchu samochodowego (*ten zakaz musi w konsekwencji doprowadzać czy do obwodnicy czy do czegośkolwiek, to ma być rozsądny zakaz, a nie sam zakaz dla zakazu*)
- **Zakaz wszelkiej dalszej zabudowy Parku Hallera**. *Żeby ta jednak część zielona pozostała, była jakimś takim... naszą ostoją.*
- **Rozszerzenie oferty Szttygarki**
- **Utworzenie w okolicach fabryki „sukiennic dąbrowskich”** – miejsca spotkań, z ławkami, oświetleniem, kawiarnią

fajne miejsce, typu gdzie można kupić pamiątkę, coś zobaczyć, zjeść, bo też nie pchajmy wszystkiego do tego DEFUM. Niech to Defum nie będzie też zawałone wszystkim, co jest możliwe. Niech tam nie będzie od jedzenia po wszystko, tylko możemy sobie część umiejscowić w innych lokalizacjach, w śródmieściu. Więc możemy sobie dobudować albo taką kolejną budowlę zadaszoną, gdzie umieścimy jakieś rękodzieła, jakąś kafejkę, kawiarenkę lub gdzieś tam nawiązując do naszego górnictwa, puścić sobie to taką fajną.

- Budowa parkingów w okolicach dworca PKP

Warsztat projektowy

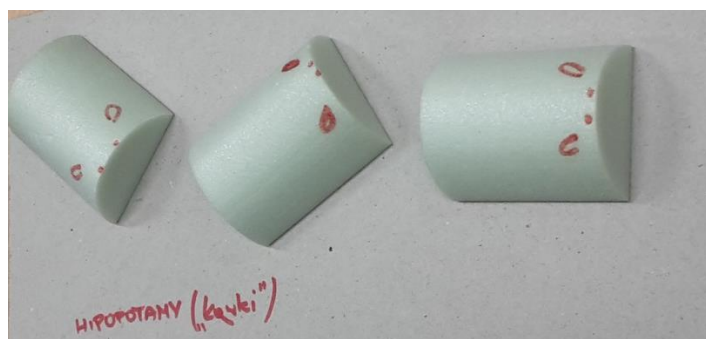
Podziemne przejście dla pieszych

Pierwszy projekt zaproponowany przez uczestników to szerokie przejście dla pieszych, bez schodów, o maksymalnie 6% nachyleniu – tak, aby mogły z niego korzystać osoby z niepełnosprawnościami. Jak podkreślał autor projektu:

Jakby nas nie było stać na wpuszczenie samochodów w tunel albo wycięcie ruchu w ogóle spoza Dąbrowy, bo trzeba też liczyć siły na zamiary, to myślę, że realnym i tańszym rozwiązaniem będzie szerokie przejście z parku pod PKZ bez schodów. Takie lekkie, gdzie tylko człowiek się zmieści 2,5 metra głębokie, ewentualnie drogę troszkę podniesiemy.

ławki

Podczas warsztatu powrócił temat ławek w Parku Hallera. Ponownie jak na warsztacie po spacerze badawczym, cała grupa była zgodna, że miejsc do siedzenia jest za mało a te, które już są, są nieatrakcyjne i niewygodne. Dlatego też jeden z uczestników zaproponował *coś, co nie będzie ławką w tej definicji, tylko będzie miejscem, na które można przysiąść* – przykładem tego typu rozwiązania są ławki o kształcie hipopotamów, zaobserwowane przez autora projektu w Internecie.

Jak podkreśla, *to by się stało jednocześnie atrakcją, jak i ma funkcje takie i takie. Bo jest plac zabaw, ławka, atrakcja lokalna, wszystko na raz.*

Uczestnicy byli jednak zgodni, że hipopotam to przede wszystkim przykład i jedno z wielu możliwych rozwiązań.

Mała architektura i infrastruktura dostosowana do potrzeb osób starszych:

W pewnym momencie głos zabrały dwie seniorki. Ich głównym postulatem było **zwiększenie liczby miejsc przyjaznych osobom starszym jak również rozwiązań architektonicznych, które ułatwiłyby im przemieszczanie się oraz odpoczynek:**

Drzewa, jakaś zieleń, ławeczka i fontanna. To w mojej ocenie jest tak, że to ma być takie miejsce bezpieczne, przyjazne dla tych seniorów, żeby oni też byli w społeczeństwie. (...) Trzeba dla nich stworzyć, nawet chociażby w Parku Hallera, gdzie te ławki są takie, jakie są, ale trzeba dla nich stworzyć takie miejsca, takie malutkie, mini enklawy, żeby to było dla nich

Uczestniczki zwróciły też uwagę, że siłownia plenerowa na terenie Parku Hallera cieszy się powodzeniem wśród seniorów.

Kompleksowa koncepcja zagospodarowania śródmieścia

Powstały projekt, to przede wszystkim symbol tego, że o śródmieściu Dąbrowy Górniczej należy myśleć w sposób systemowy, biorąc pod uwagę cały ten teren. Jak tłumaczyli autorzy:

jeżeli będziemy się tylko skupiać na tym jednym budynku[Fabryce], to nawet przykład Pogorii III, że wszyscy inwestują w Pogorię III, a w Pogoria IV mamy tylko niedokończoną ścieżkę rowerową. O tej całej fabryce nie można myśleć tylko jako o punkcie, bo się właśnie gdzieś tam zgubimy, a może kawiarenka a może sklepiczek, tylko to jednak powinno być systemowe rozwiązanie w skali całego miasta.

Teren Fabryki Pełnej Życia

W tym przypadku uczestnicy nie stworzyli żadnego własnego projektu – wizja pozostała na poziomie dyskusji.

Podsumowując, dla mieszkańców bardzo ważna jest **dostępność** fabryki, a więc nie tylko brak barier architektonicznych, ale też wyraźnie wytyczony szlak prowadzący z dworca, PKZ czy Parku na teren Fabryki. Opinie podzieliły się odnośnie architektonicznych rozwiązań – kontrowersje ponownie wzbudził pomysł zadaszenia terenu, natomiast z entuzjazmem spotkało się utrzymanie ceglanej i metalowej struktury - architektonicznej tkanki fabryki, odrestaurowanie jej i zabezpieczenie. Tak, aby zachować historyczny charakter tego miejsca.

Jednym z pomysłów na zadaszenie było tzw. Urban Parasol w Seville: *gigantyczna mega struktura drewniana, wygląda to super, tylko jakby zawiera to taką naturalną swobodę obcowania z*

przestrzenią w takiej czysto ludzkiej skali. Dostajemy coś, co nas od góry przytłacza i to jest fajne tak naprawdę jak na to wejdziemy i zobaczymy to z góry.

Ewaluacja//Rekomendacje na przyszłość

Szczęśliwie dla moderatorów, treść oraz organizacja debaty spotkały się ze zdecydowanie pozytywnym odbiorem ze strony uczestników. Poniżej prezentujemy zebrane komentarze:

- Idealna godzina spotkania
- Fajne prowadzenie
- Wymiana ciekawa poglądów
- Bardzo mi się podobało, super prowadzenie
- Wszystko OK 😊
- Bez zastrzeżeń
- Było bardzo ciekawie i inspirująco
- Różnorodność technik (pianki, praca w grupach)
- Przyjaźń prowadzący
- Wspaniałe warsztaty, wszystko OK 😊

Niemniej, sugerujemy dokonanie niewielkich zmian względem pierwotnej wersji scenariusza. **Po pierwsze, w ćwiczeniu z mapą uczestnicy powinni zaznaczać zarówno aktualnie ważne dla nich miejsca jak i te tereny, w których chcieliby dokonać zmian. Po drugie proponujemy, aby tematem głównym debaty było zawsze i wyłącznie śródmieście Dąbrowy Górniczej, bez względu na lokalizację debaty (dzielnice w której się odbywa).**